8e JAARGG. №. 269.

OOSTPOST

SOERABAYASCHE COURANT

Prijs der Inteekening.
Voor Soerabaya ℘ jaar ƒ 24.– ℘ halfjr ƒ 12.– ℘ maand ƒ 2.–
" Java. " do. " 30.– " do. " 15.–
" Buitenb. " do. " 36.– " do. " 18.–
" Europa. " do. " 50.–
De OOSTPOST verschijnt dagelijks met uitzondering van den Zondag.

VRIJDAG 9 NOVEMBER 1860.

Prijs der Advertentiën.
De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld,
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.
Voor doorloopende annonces kunnen schikkingen worden getroffen.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

DE NAAM.

(*Vervolg.*)

Waarom juist op haar? De twee zusters — vergeef ons, waarde lezer, dat wij u nog zoo weinig omtrent haar mededeelden — verschilden veel in uiterlijk, en GEORGE zou ons hebben kunnen verzekeren, dat dit uiterlijk in tamelijk juiste overeenstemming was met beider karakter. SUZE, de oudste, was eene allerliefste blondine; fijne, glanzige lokken, een zachtblaauw oog, waarin veel gevoel en een zweem van zwaarmoedigheid lag verscholen; iets peinzends, maar vooral iets onbeschrijfelijk zachtaardigs over de fijne, flaauwgekleurde gelaatstrekken verspreid; in geheel die slanke, buigzame gestalte iets beschroomds, iets dat sprak van oneindig meer geschiktheid tot echt vrouwelijk volgen dan tot zelfstandig handelen. MINA, daarentegen, met haar gitzwart, glinsterend haar, met die groote donkere oogen, waaruit levenslust en dartelheid straalde, maar die ook bij wijlen konden flikkeren van vermetelen overmoed, met die bewegelijke trekken, met dat mondje dat zich liefst tot spot en tegenspraak scheen te willen openen, met die vlugge, bijna nooit rustige gestalte, welke iets uittartends scheen te bezitten — wat dunkt u, is er grooter tegenstelling denkbaar? Één trek nog om de schets te voltooijen of liever om u, voor zoo ver het ons thans noodig is, te doen raden wat de verhouding was waarin mijnheer ALTINK stond tot zijne beide dochters — de gevierde schoonheden der residentie. SUZE, met meer vrees nog dan eerbied, altijd opziende naar haren vader; schroomvallig om in zijne tegenwoordigheid te spreken, en zeker een onverklaarbaar raadsel in diens oogen wanneer zij het ooit zou hebben gewaagd zich te verzetten tegen eene overmagt, welke zoo onvoorwaardelijk door den vader werd gevoeld en... uitgeoefend. MINA, met meer dartelen moedwil dan beredeneerd opzet, telkens in verzet tegen het vaderlijk gezag, om het even of het door woord of door blik werd uitgeoefend; in onophoudelijke verzoeking, om in scherp contrast te treden met de afgemetene deftigheid van papa; altijd een wederwoord bij de hand, ook bij het meest beslissend woord van dezen; en, als 't er op aan kwam, ook altijd een wil tegenover zijn wil to stellen en... door te drijven. SUZE bang voor haren vader, al noemde zij zijne strengheid slechts vastheid; mijnheer ALTINK bang voor MINA, al veinsde hij niets dan gedachteloozen overmoed te erkennen in den tegenstand dien hij zoo vaak bij haar ontmoette.

Zeker was het wel tegen zijnen bepaalden wil, dat MINA zeide:

— Ge begrijpt toch wel, GEORGE, dat gij 't als oudste vriend des huizes niet kunt laten bij eene felicitatie van papa, zoo *en plein air*. Ge dient behoorlijk op receptie te komen, hoor!"

— MINA, ge weet toch wel.... dank u, mijnheer ROOS, dank u!... dat de omstandigheden, waaraan ik mijne benoeming te danken heb... ha, mijnheer VAN UCHTELEN, zeer verpligt voor uwe attentie..., wat ik zeggen wilde, dat ik liefst bij mij aan huis maar zoo geen ophef zag maken van deze gebeurtenis."

— Och, papa! ik wou GEORGE ook niet overhalen om zijne opwachting te komen maken bij u; alleen maar bij ons, weet u. Wij dienen er toch wat van te hebben dat men u eindelijk de plaats heeft aangewezen, die..."

— Die uw papa reeds sedert lang toekwam, mejuffrouw," meende mijnheer VAN UCHTELEN. Om MINAAS lippen speelde een onbeschrijfelijk lachje; SUZE zag met eenige bezorgdheid naar haren vader op. Deze hernam:

— Ge vleit mij, mijnheer VAN UCHTELEN, als de minister *mijn* wensch had verhoord, zou onze goede VAN MERKEN zoo lang secretaris zijn gebleven..."

— Als hij zelf er zich geschikt toe rekende" lachte MINA „Nu, dat zou lang genoeg hebben kunnen duren; het moet den ouden man bitter aan het hart zijn gegaan, hoor ik, toen hij eervol ontslag kreeg. Maar, enfin! ik kan mij toch best begrijpen dat papa aan den minister heeft *gezegd*, dat hij wenscht..."

— MINA!" klonk het op schier ruwen toon uit den mond van den heer ALTINK, die echter onmiddellijk daarop met zijne gewone deftigheid vervolgde:

— Och, meneeren! als die meisjes zich met de zaken van het ministerie bemoeijen, zeggen ze soms zulke dwaze dingen, dat men er over verbaasd staat. Vertel mij liever eens, wat dunkt u van de houding der kamers in Frankrijk?"

— Nu, hoe is 't, komt ge of komt ge niet, GEORGE?" begon de onverbiddelijke MINA weêr.

— Ge hebt gehoord wat uw papa heeft gezegd, MINA," antwoordde de luitenant met een blik ter zijde naar SUZE, die met neêrgeslagen oogen meer aandacht voor de schelpen op den grond scheen over te hebben dan

Op de VENDUTIE

van den 12den November a. s.

zal voor rekening van belanghebbenden worden verkocht.

PP. c 27 kisten @ 225 stuks BLIK, beschadigd aangebragt per het Pruissische schip **VON DER HEYDT**, kapitein NEUMANN.

(1803) **F. H. HEIJMAN.**

VENDUTIE

BIJ

A. H. DEELEMAN,

op aanstaande Woensdag 14 November

VAN

DIVERSE COMMISSIE GOEDEREN. (1790)

Op VENDUTIE.

Van Woensdag 14den November

bij

A. H. DEELEMAN.

Zal nog voor rekening van belanghebbenden worden verkocht.

JFvL&C 1585/88 4 bn. @ 60 p^s. GEV. KATOEN.
TH 1468, 1471/74 5 „ „ 60 „ Do. Do.
1481/82 2 „ „ 70 „ Do. Do.
JFvL&C 1618 Een „ „ 50 „ GINGANGS.

min of meer door zeewater beschadigd aangebragt per het Eng. schip *Esther*, kapt. *T. Osborne.* (1808)

VENDUTIE

op Donderdag den 15den November a. s.

bij

D. D. VAN BOECKHOLTZ,

alwaar zal worden verkocht.

Een paar **oorknoppen** met 6 grooten **brillanten.**
Een **juweelen broche** met 13 **steenen.**
Achtien **brillanten knoopen.**
Twee **ringen** met **brillanten.**
Een **ring** met een **brillanten steen.**
Twee **juweelen haarpennen.**
Een **haarspeld** met **robijnen.**
Een **gouden ketting.**
Een **gouden armband.**
Een **bloedkoralen** do.
Een **schildpadkistje** met **zilver gemonteerd.**
Zilveren sigaren- en **aschbakjes.**
do. **soeplepel, lepels** en **vorken.** enz.

(1791)

Op de VENDUTIE

van den 15den November a. s.

zal nog voor rekening van belanghebbenden worden verkocht:

Eene KLEINE PARTIJ afgesloopt MARINE METAAL, afkomstig van het Ned. schip *Amazone* kapitein ABBINK.

(1792) **D. D. VAN BOECKHOLTZ.**

Op de VENDUTIE

van den 15den November a. s.

zal nog worden verkocht:

Een EUROPESCHE REISWAGEN, en een d°. WAGEN met een bank.

(1799) **D. D. VAN BOECKHOLTZ.**

Op de VENDUTIE

van den 15den November a. s.

zal voor rekening van belanghebbenden worden verkocht.

H & PR N°. 368/72—5 balen ieder @ 20 ps. 5/8 **W & VW.** **Drills.** beschadigd aangebragt per het Nederlandsche schip *MENTOR*, kapitein P. P. DUINKER.

(1800) D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Op de VENDUTIE

van den 15den November a. s.

zal nog voor rekening van belanghebbenden worden verkocht

EC. No. 113/118— 6 kisten @ 50 ps. **ruwe Calicots.**
VE & C / ZT & C. No. 81/92— 12 kisten „ „
—„— No. 105/114— 10 „ „ „

alles beschadigd aangebragt per de *BELLATRIX*, kapt. SANDBERG.

(1813) **D. D. VAN BOECKHOLTZ.**

OP DE VENDUTIE

van den 15den November,

zal nog worden verkocht:

1500 bossen **Bindrotting-** en eene partij Europeesch **Touwwerk,** zoo als **Vlaggelijnen, Loglijnen, Zeilgaren, Lijnen,** witte- geele en zwarte **Wagen** en **Bendie Leidsels, Halsters** voor **Paarden,** enz.

(1812) D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Op den 17 November

zullen voor het **STERFHUIS** van den Malaijer INTJE AKIL publiek worden verkocht.

Een ERF met het daarop staande STEENEN met PANNEN GEDEKT HUIS gelegen in de Kampoong *Galoean*, bij de verponding geregisteerd onder no. 1433 en aangeslagen voor *f* 2000.

De agenten der Soerabaijasche Wees- en Boedel kamer,

MODJOKERTO, **J. BAART DE LA FAILLE,**
den 3 November 1860. **W. VIJSMA.**

(1767)

Op den 27sten November aanstaande.

Zullen door de ondergeteekenden vóór hunne pakhuizen publiek aan de meestbiedende voor rekening van belanghebbenden worden verkocht, de ondervolgende GOEDEREN, alles toebehoorende aan het wegens expiratie ingetrokken KOFFIJ HUURLAND *Ardjosarie* in deze Residentie, bestaande in:

Een PLANKEN WOONHUIS met ATTAP GEDEKT.
KOFFIJ LOODSEN } met ATTAP en PANNEN GEDEKT.
en woningen. }
Eenige MACHINERIEN behoorende bij pelmolens.
35 TREKBEESTEN.
9 KARREN.
2 METALEN KANONNEN.
3 GEWEREN.
SMIDS en TIMMERMANS GEREEDSCHAPPEN.
1 WEEGSCHAAL met 500 ℔ gewigten.
GUNNIJ en andere zakken.
1 METALEN KLOK.
Eenige MEUBILAIRE GOEDEREN.
3 GEDOKKANS.
Eenige HOUTWERKEN,
en verders wat te voorschijn zal worden gebragt.

De verkoop van huizingen geschiedt voor afbraak.

(1684) **W. MAJOR & CO.**

Pasoeroean.

VERKOOP VAN EEN SCHIP.

Op Woensdag den 28 November 1860

zullen de commissionairs JOHN PRYCE & Co. te *Batavia* voor rekening van belanghebbenden publiek verkoopen het Nederl. schip **BIESBOSCH,** kapitein J. H. MUGGE, groot 501 gemeten lasten met STAAND en LOOPEND TUIG, een stel ZEILEN, 3 ZWARE ANKERS en KETTINGEN, waarvan een 105 vadem en twee 90 vadem lengte hebben, 8 WATERKETELS ieder inhoudende ruim 3 leggers en eenige WATERVATEN.

Verder de INVENTARIES en GOEDEREN van genoemd schip.

SOERABAYA, B. KOPERSMIT & CO.
9 *November* 1860. (1806)

HOUTVENDUTIE

TE

Sidho-Ardjo

op Donderdag den 6den December aanstaande

VAN

725 STUKS BALKEN

(1715) P. C. VAN ROIJEN.

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

DE STOOMBOOT KRATON

Gezagvoerder NIJVENHEIM,

Vertrekt op aanstaande Dingsdag den 13den dezer naar Bezoekie via Pasoeroean en Probolingo.

Agent

(1798) MC MILLAN MARTEN & CO.

HET STOOMSCHIP PADANG,

kapitein GUYOT,

vertrekt naar de **Molukkos** via **Macassar, Timor Koepang** en **Delly** *op Woensdag den 14den November.*

Adres bij

(1810) **W. CORES DE VRIES.**

HET STOOMSCHIP AMBON,

kapitein **VOGEL,**

vertrekt naar **Batavia** via **Samarang** *op Vrijdag den 16den November.*

Adres bij

(1811) **W. CORES DE VRIES.**

HET VERTREK DER STOOMBOOT

OENARANG,

KAPITEIN S. VAN HULSTIJN,

van **Soerabaija,** naar **Samarang** en **Batavia** is bepaald

op den 5den en 20sten dezer.

De Agenten,

(1747) **ADAM & CO.**

---

voor het gesprek. MINA wierp het hoofd achterover met eene beweging van ongeduld en ergernis, die haren papa wanhopig moest maken.

— Maar begrijpt ge dan niet dat, als papa er zoo op gesteld is, ik u de felicitatie cadeau doe, en dat het eigenlijk maar te doen is om eens te weten te komen waarom ge u schuil houdt tegenwoordig?"

GEORGE dacht aan zijn vriend KAREL VAN DAM, en hoe hij, om zich niet noodeloos bloot te stellen aan eene onwillekeurige schending der vriendschapspligten, elke ontmoeting met den heer ALTINK had vermeden. Na diens benoeming kon hij dit niet langer volhouden, zonder juist daardoor uit te lokken wat hij wilde afweeren; de vraag van MINA bewees hem dat het hoog tijd was geworden. Hij mompelde zoo iets van drukke correspondentie, van dienstzaken, van de familie met het fraaije zomerweder zelden 't huis te kunnen vinden, enz. MINA hoorde hem geduldig aan en toen, gebruik makende van een oogenblik dat mijnheer ALTINK het geweldig druk had met de heeren ROOS, VAN UCHELEN en nog een paar andere gelukwenschers, boog zij zich snel voorover naar den luitenant, en fluisterde haastig:

— Moed, mijnheer de luitenant! moed! zonder moed krijgt ge niets. Als ge verstandig genoeg waart geweest op mij te verlieven, dan zoudt ge wel wat anders gezien hebben; met SUZE is er maar ééne kans... stormenderhand of in 't geheel niet...."

Zou mijnheer ALTINK iets hebben gehoord? Hij keerde zich plotseling om en MINA vervolgde luide en op vrolijken toon: „En nu begrijpt ge wel dat SUZE en ik het nooit eens zullen worden; ik blijf beweeren dat het accompagnement den storm uit moet drukken, en SUZE..."

— MINA!" bad SUZE, „ik geloof dat papa wil opstappen."

— Waarover hadt ge 't daar?" vroeg mijnheer ALTINK.

— Och pa? over niets meer of minder dan over eene romance waaromtrent SUZE en ik het niet eens kunnen worden, en daarom vind ik het niets beleefd van GEORGE dat hij, die zoo'n renommée heeft als musicus, ons niet reeds lang heeft aangeboden de kwestie te komen beslissen; niet waar, SUZE, we hebben het er van morgen nog over gehad?"

... Ja, als GEORGE het ons eens wilde voorspelen." En het meisjen sloeg bijna voor 't eerst hare mooije blaauwe oogen naar den luitenant op, maar 't ging toch niet van harte. Papa moest immers wel kunnen raden dat de romance, ja, wel bestond, maar dat het MINA toch niet alleen om die romance te doen was. Hoe MINA 't wagen dorst?

GEORGE dacht op dit oogenblik niet aan VAN DAM, of zoo hij 't deed, was het wel met het vaste plan om zich niets te laten ontvallen van hetgeen hij wist; althans hij haastte zich te verzekeren:

— Als ik de dames van dienst kan zijn, met alle genoegen. Mijnheer ALTINK zal het mij toch wel willen vergeven, dat ik in zoo lang geene visite maakte... Mag ik vragen of er morgen geen bilet zou zijn, tegen het uur van de thee?"

— Volstrekt niet; het zal ons aangenaam zijn u te zien, maar..."

— Och pa! wat ik u bidden mag, geen maren. Ik brand van verlangen om te weten wie van ons beide gelijk heeft, SUZE of ik! En dan, ge moet weten, GEORGE! dat SUZE over een dag of wat voor een poosjen buiten gaat logeren bij tante VAN WILDENBURG; vóór dien tijd moet ze weten hoe die romance geaccompagneerd moet worden. We moeten zorgen dat ze geen dwaas figuur maakt bij de WILDENBURG's die zoo heel difficiel zijn op dit punt. We rekenen dus op u, morgen, hoor!"

— Zoo als gezegd is, morgen! Adieu, adieu!" met deze woorden reikte mijnheer ALTINK aan GEORGE zijne onberispelijk gehandschoende vingertoppen toe, en verwijderde zich met SUZE, die met een nauw merkbaar knikjen den luitenant had gegroet, en nu gedwee naast haren vader voortstapte, en met MINA, die GEORGE een ondeugend lachjen ten afscheid toewierp, en zich voor 't overige zeer weinig bekommerde over hetgeen papa mogt denken over de wijze waarop zij GEORGE had genoodzaakt een bezoek te komen brengen, en meer dan half vermoedende dat het wegblijven van den luitenant in de laatste dagen papa juist niet zoo geheel ongelegen was gekomen.

— Als papa er tegen is, laat hem dan flink er voor uitkomen. Ik houd niets van die negative tegenwerking, en daarom, als GEORGE mij begrepen heeft, moet hij 't nu doorzetten. *Vaincre ou périr!* dat zou mijn leus zijn!" Zoo ongeveer dacht MINA onder het voortwandelen. SUZE daarentegen:

— Ik had al hoop, dat GEORGE het zou opgeven. Papa is er tegen, dat 's duidelijk, en ik.... ach, ik weet zelve niet wat ik wenschen moet; maar tegen den zin van papa, neen, dat zou ik toch nooit willen, kunnen doen. En toch, hem vergeten, vergeten, alsof bij nooit iets had laten blijken, alsof mijn hart.... En toch als papa er bij blijft.... MINA, MINA, hoe ge 't wagen durft!...."

(Wordt vervolgd.)

NEDERLANDSCH INDIE.

BATAVIA. — Ten vervolge van het voorkomende in de *Javasche Courant* van 27 October 1860 no. 86, nopens de Zuid en Oosterafdeeling van Borneo, kan thans het volgende worden medegedeeld:

De waarschijnlijke aanleiding tot de laatste, hernieuwde en algemeene vijandelijke beweging in genoemd gewest schijnt gezocht te moeten worden in de afkondiging der proclamatie van den 11den Junij jl., waarbij het Bandjermasinsche rijk werd in bezet genomen, en alzoo bij de opstandelingen de laatste hoop vervloog, dat eindelijk nog aan hunnen wensch zoude zijn toegegeven om Hidaijat als sulthan daarvan te erkennen. De hoofden des opstands, hierbij ondersteund door priesters, welke bij deze bestuursverandering toch veel van hunnen invloed en rijkdom moesten verliezen, schijnen zich toen al dadelijk te hebben voorgenomen om al hunne strijdkrachten te vereenigen en hunnen invloed op de bevolking tot vermeerdering van dezen te doen gelden, om ons eenen beslissenden slag toe te brengen. Dat men daartoe eerst in Augustus jl. overging, is te verklaren, vermits er tijd noodig was tot die vereeniging, vooral nu de noodige bevelen daartoe door vertrouwde zendelingen aan de overal verspreide benden moesten worden gezonden en ook omdat de maanden Augustus en September (de mahomedaansche Shaffar en Moeloed) door de hadis als voor dien oorlog gelukkig werden aanbevolen.

Het plan nu schijnt geweest te zijn, om door ernstige bedreiging van het noordelijke gedeelte van het gewest (Tabalang en Amoenthaij) onze troepen uit het zuiden derwaarts te lokken, en daarna, door eenen gelijktijdigen aanval op onze zuidelijke posten, in de Tanah Laut en Martapoera, ons met éénen slag uit die streken te verdrijven, en alzoo onze andere troepen aan de Riam Kiwa af te snijden en te vermeesteren. Te gelijkertijd moesten wij door kleinere benden in de omstreken van Amawang en Allei worden bezig gehouden.

Dit wel bedachte plan des vijands is echter geheel mislukt, gedeeltelijk door gebrek aan volkomen overeenstemming in de uitvoering der overeengekomen handeling, doch voornamelijk door de goed beraamde en met spoed uitgevoerde maatregelen van onze zijde en de goede houding onzer troepen, zoodat de groote magt, waarmede Antasarie Karau, Pakoe en Dajoe bedreigde, door de kolonne onder den majoor C. F. Koch reeds verjaagd en uit elkander gedreven was, voor dat de vijand in het zuiden gereed was om iets belangrijks te ondernemen, terwijl, toen hij daartoe overging, en Martapoera aanviel, deze aanval glansrijk werd afgeslagen en zijne aldaar verzamelde magt spoedig uit elkander stoof.

Even als vroeger plaats had, loste zich de vijandelijke magt dientengevolge ook thans weder op in verspreide benden van 30 tot 300 man, zoodat de gecombineerde aanval des vijands wederom in eenen posten oorlog ontaardde, die in bijna alle deelen des lands gedurende de maand September hardnekkig gevoerd werd, ook thans nog voortduurt en den volhardenden moed en ijver onzer officieren en soldaten wederom op een zware doch tot heden glansrijk doorgestane, schoon hier en daar te duur betaalde, proef stelt.

Voornamelijk waren de vijandelijke benden nu genesteld in de omstreken van Moengoe Thaijoe en Amawang, in de bergachtige streken aan de Riam Kanan en Kiwa, en in het zuidelijk gedeelte der Tanah Laut, terwijl eene meer beduidende magt, zamengesteld uit de verschillende deelen der sedert vlugtende benden en aanwervingen uit Alleij en de bewoners ten noorden en oosten van Amoenthaij, zich bij Batoe mandie, $1\frac{1}{2}$ dagmarsch ten noorden van Barabei-ie, in een groote versterking had zamengetrokken.

Afdeeling Martapoera.

Patrouilles op den 3den September onder den adjudant-onderofficier dienstdoende officier, Backerus, naar Soengei-Allang en onder den 1sten luitenant C. J. G. Hamming naar Pamattan Danau gedaan, leverden weinig belangrijks op. Men zag slechts nu en dan een paar gewapenden, die op onze nadering onmiddelijk de vlugt namen. De luitenant Hamming trof bij zijne terugkomst weder al de bij den opmarsch verlaten bevonden kampongs bewoond aan, terwijl die bewoners zijne troepen ververschingen aanboden.

Ook eene patrouille, die onder genoemden officier op den 6den daaropvolgende de omstreken van Goenong Lawak en Kalangan bezocht, bespeurde nergens eenige muitelingen.

Berigten nopens het bedreigen van onze bezetting te Moengoe Thaijoe, deden daarop den kommandant der troepen te en boven Martapoera besluiten, door den 1sten luitenant C. J. G. Hamming, die inmiddels bestemd was voor het kommandement te Mataraman, met een 40tal bajonetten eerst nog de omstreken van Moenggoe Thaijoe, van de aldaar steeds sterker wordende vijanden te doen zuiveren. Deze officier vertrok daarop nog den 6den September, werd gedurende den marsch boven Soengkeij door een spoedig en met verlies verjaagden vijand verontrust en ontving te Moenggoe Thaijoe aangekomen van den militairen kommandant aldaar, de 2de luitenant H. W. C. Potthast berigt, dat de vijand pl. m. 500 man sterk, zich te Tambrangan ophield. Nog te $3\frac{1}{2}$ ure C. J. G. Hamming met 35 man naar laatstgenoemde plaats op, om den vijand zoo mogelijk te overvallen, hetgeen echter mislukte, door dat deze tegen $5\frac{1}{2}$ uur door het schot van een zijner in de allang-allang verscholen voorposten gewaarschuwd, met overhaasting de vlugt nam. De omtrek van de daarop geheel verlaten gevonden kampong Tambrangan werd daarna zonder een spoor van den naar alle kanten zich verspreid hebbenden vijand te ontdekken, doorzocht en daarop de terugtogt naar Moenggoe Thaijoe aangenomen.

Nagenoeg gelijktijdig was de 2de luitenant H. W. C. Potthast met 35 bajonetten in de rigting van Soenkeij naar de plaats getrokken, waar de luitenant C. J. G. Hamming, den vorigen dag was aangevallen, vond daar echter niemand, en trok daarop naar de kampog Rembanang, waar men hem berigte, dat zich vijanden ophielden.

Na $1\frac{1}{2}$ ure marcheren werden door de spits twee groote huizen ontdekt, waarbij pl. ms. 150 man, waaronder een dertigtal met geweren gewapend, gelegerd waren; in groote stilte marcheerde de patrouille tot aan den boschrand, en verdreef den vijand door een op 80 pas goed gerigt geweervuur, onmiddelijk gevolgd door een bajonnetaanval, welke nog eens herhaald werd, toen hij zich aan het einde der kampong weder verzamelde, waarna de vijand, met achterlating van een zwaar gewonde voor goed op de vlugt sloeg. Onderscheidene oorlogsbehoeften werden hierbij door ons buit gemaakt.

Den 9den daaropvolgende, marcheerde de 1ste luitenant

C. J. G. Hamming des nachts om 3 ure weder met 40 bajonetten naar Tambrangan, om de zich daar verzamelende vijand nogmaals te overvallen; de eerste brug op weg derwaarts werd afgebroken gevonden, en verderop zaten de muitelingen, zooals men eerst toen het dag werd konde ontdekken, links en regts in den boschrand. De door eene verhakking versperde weg, werd omgetrokken, eene vijandelijke schildwacht door de spits neergeschoten en onder een, door ons zooveel mogelijk beantwoord vijandelijk vuur op beide flanken, het daarachter gelegen defilé zoo spoedig mogelijk doorgetrokken, ten einde het openveld te bereiken. Hier stuitte het detachement echter op een modderachtige rivier, die al vurende in goede orde werd overgetrokken, waarna het op eene nu bereikte open vlakte in carre het daglicht afwachtte.

De vijand, ten getale van pl. ms. 300 man, meest allen met geweren gewapend, had zich inmiddels nabij die vlakte op eene hoogte verzameld, doch werd vandaar en achtervolgend ook uit de nabij gelegene bosschen, waarin hij zich na den eersten aanval verspreidde, verdreven.

Een viertal gewonden verhinderde ons echter in het verder met kracht vervolgen van den vijand, zoodat de terugtogt naar Moenggoe Thaijoe werd aangenomen.

De majoor C. F. Koch, militair kommandant en wrd. assistent-resident van de afdeeling Martapoera, die intusschen den 11den September van zijne expeditie in het Karrausche met een 120tal manschappen van het 9de bataillon infanterie te Bandjermasin was aangekomen, keerde spoedig daarop na de vereischte inlichtingen omtrent den stand van zaken in die afdeeling bekomen te hebben, met eenige versterking naar zijne standplaats terug, waar eene magt van 360 bajonetten hem thans in staat stelde, door zich telkens opvolgende patrouilles, het herzamelen van den vijand te beletten en de bedreigde punten ter hulp te snellen.

Daar de muitelingen in de omstreken van Moenggoe Thaijoe steeds in aantal aangroeiden, zoo werd de bezetting aldaar tot op 100 man gebragt en aan den 1sten luitenant V. L. Reuter toevertrouwd.

Deze rukte den 21sten September met 58 bajonetten van uit Moenggoe Thaijoe naar Matagirie, vond die kampong geheel verlaten, en trok daarop door naar Benoea Padang, alwaar de schijnbaar rustige bewoners hem berigtten, dat wederom een 300tal muitelingen onder Singa Djaija te Tambrangan vereenigd waren. Naar deze plaats doorgemarcheerd zijnde, werd de kampong bewoond en schijnbaar rustig bevonden, doch vernomen, dat de opstandelingen ter sterkte van 100 man (200 man waren om levensmiddelen uit) zich op weg naar Moenggoe Thaijoe in verscheidene versterkingen hadden gelegerd, die men door de verrigtte omtrekkende beweging dus geheel in den rug was gekomen.

Onmiddelijk tot den aanval op deze versterkingen besluitende, werd het detachement, bij het einde der kampong reeds met geweervuur begroet, en de vijand met kracht vervolgd, tot over een den weg doorsnijdend ravijn, toen men links van dien weg vier kleine, den vorm van fleches hebbende, versterkingen ontdekte, waaruit de vijand spoedig en zonder veel moeite, echter ten koste van 3 gewonden van onze zijde, werd verdreven.

De kolonne verder het ravijn volgende, werd door de voorhoede nog een vijfde aan de overzijde gelegen versterking waargenomen, waaruit zij weldra een hevig vuur ontving.

De luitenant V. L. Reuter week daarop een 100tal passen uit, en ging met een 30tal bajonetten naar den overkant van het ravijn terug, met het doel om die versterking te bestormen, hetgeen echter tot tweemaal toe mislukte, hoewel deze officier, gevolgd door de Europesche sergeanten During en Geerlings, en de fuseliers van Alphen en Balsiger onder een hagelbui van kogels en werpspiessen tot onder de palissaden der vijandelijke versterking, doordrong, waarbij de sergeant Geerlings en de fuselier van Alphen doodelijk en de luitenant V. L. Reuter ligt gewond werden. Men bepaalde zich dus verder slechts met uit eene gedekte stelling, alles dat zich boven de palissaden der vijandelijke versterking vertoonde neder te schieten. Dit had eene goede uitwerking; het vijandelijke vuur verminderde en men hoorde duidelijk het gekerm van gewonde vijanden. Terwijl de luitenant V. L. Reuter hier bleef stand houden, werden onze gewonden onder bedekking naar Moenggoo Thoijoe terug gezonden, en van daar eenige versterking met een kanon van 3 pd. ontboden. Om 3½ uur kreeg echter de vijand zelf versterking en trachtte hij onze troepen te overvallen, hetgeen hem echter mislukte en duur te staan kwam. Toen echter de onzen daarop van uit het bosch in hunnen rug werden aangevallen en na dat nog een inlandsch fuselier sneuvelde en een Europeesch fuselier gewond werd, besloot de luitenant V. L. Reuter wijsselijk tot den terugtogt, die hoewel bedaard en geregeld voortgezet nog het leven van een inlandsch fuselier kostte. Eerst tegen het vallen van den avond werd Moeggoe Thaijoe bereikt.

Bij het vernemen van deze tijdingen werd door den kommandant der troepen in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo, onmiddelijk eene versterking van 50 bajonetten met een handmortier, onder den 1ste luitenant P. M. Ockerse naar Moenggoe Thaijoe gezonden, welke den 23sten vertrok en den luitenant V. L. Reuter in staat stelde, den 25sten September nogmaals, met eene kolonne sterk 1 officier (luit. Okkerse) 86 bajonetten, 1 3pond. en 1 mortier, tegen de boven bedoelde versterking op te rukken. Op 1000 passen er van aangekomen, werd de luitenant P. M. Oekerse met 43 bajonetten links van den weg afgezonden, met last buiten het vuur van den vijand de versterking om te trekken en deze zoo gedekt mogelijk tot 100 pas afstand te naderen, terwijl het overige gedeelte der kolonne met het geschut. onder het opruimen van eene menigte ranjoes tot op 400 pas van dezelve vooruit ging. Het van hier geopend mortiervuur weinig uitwerking hebbende. werd tot op 100 pas van de benting voortgerukt en een poging gedaan om met het kanon van 3pond. bres te schieten, hetgeen echter door de buitengewone stevigheid van de borstwering, welke, zoo als men later ondekte, uit 8 rijen horizontale palissaden, aan twee zijden nog versterkt door 3 rijen met water gevulde bamboezen, bestond, mislukte.

De luitenant V. L. Reuter besloot daarom tot eene algemeene bestorming, waarbij de kanonnier van Mierlo zich aanbood om de laatst overgebleven granaat uit de hand over de palissadering te werpen. Hoewel dit laatste mislukte en de granaat, gelukkig zonder een der onzen te kwetsen, voor de palissaden neer viel en sprong, drongen onze troepen, onder een regen van werpspiesen, van alle kanten op de versterking aan, verzamelden zich onder de twee el hooge palissaden, van daar alles, wat zich daarboven vertoonde nederschietende en drongen over de palissaden klimmende in de versterking, waarbij de 1ste luitenant P. M. Ockerse gevolgd door de fuseliers Cöller en de Vries de eersten waren.

De nu nog niet gevlugte muitelingen werden bij dezen stormenderhandschen aanval afgemaakt en te 4 ure wapperde Neêrlands driekleur zegevierend boven deze zoo lang en hardnekkig betwiste sterkte.

In en om de benting vond men niet minder dan 32 vijandelijke lijken, waaronder dat van het hoofd Nangkoesin (een dergenen, die in der tijd op den zich van Bandjermasin naar Martapoera begevenden kolonel A. J. Andresen hebben geschoten), verscheidene pambukkels en drie weggeloopen kettinggangers, op wie de vijand het in de laatste tijden bij eene hardnekkige verdediging hoofdzakelijk laat aankomen.

Een dertigtal geweren, vele lansen, klewangs en munitie werden door ons buit gemaakt, terwijl deze schoone overwinning ons gelukkig geene gesneuvelde kostte, maar de luits. V. L. Reuter en P. M. Ockerse, 7 europesche en 1 inlandsche fuselier min of meer werden verwond.

Het drag der troepen was uitmunend, terwijl de moed en voortvarendheid der beide genoemde officieren en inzonderheid het beleid en doorzigt van den kolonne kommandant, de 1ste luitenant V. L. Reuter, allen lof verdient.

Na het vernemen en vernielen dezer vijandelijde sterkte te Tambrangan, schijnt het daarbij door den vijand ondervonden gevoelig verlies, hem genoopt te hebben de streken tusschen Moengoe Thaijoe en Amawang te verlaten. Verscheidene later uitgezondene patrouilles vonden dientengevolge de meeste bewoners weder rustig in hunne huizen teruggekeerd, terwijl het te koop aanbieden van levensmiddelen aan de bezetting van Moenggoe Thaijoe en het opbrengen van hoofdgelden door eenige kampongs uit den omtrent aan den militairen kommandant aldaar, gunstige voorteekens voor een spoedig herstelde rust mogen worden genoemd.

Bij een op den 13den October door den luitenant A. W. C. Potthast naar Gadoeng gemaakte patronille, ter gelijktijdige afhaling van derwaarts voor zijne post te Moenggoe Thaijoe afgezonden levensmiddelen, werden nog een vijftal met lansen en geweren gewapende personen gearresteerd; de bevolking van Gadoeng was echter welwillend in het overbrengen dier behoeften en bleef sedert in die streken alls rustig.

Riam Kanan.

Ook in dit gedeelte werden de patrouilles met niet minder ijver door den kapitein G. H. Vos en de luitenants D. T. J. A. van Oort en C. J. G. Hamming voortgezet, vooral nabij de rivier, die nog door verscheidene kleine benden onveilig bleef. Bij al deze patrouilles ontmoette men slechts enkele vlugtende muitelingen.

De kapitein C. H. Vos nam op den 2den October nabij Batoe Gadja een paar volgelingen van pangeran Moeda (een der hoofden bij den aanval op Martapoera op den 25sten Augustus jl.) gevangen, en trok daarop naar Lilias, waar genoemde pangeran zich volgens mededeeling van den gids, met een gewapend gevolg zoude ophouden; toen echter de patrouille daar aankwam, vlugtte reeds een groot aantal gewapende personen uit een der huizen, zonder dat het gelukte dezen in de wildernis te achterhalen.

De pangeran Koesoemo Ningrat en zijnen zoon Goesti Doela, beide trouwe aanhangers van den opstand, werden daarna nog door den kapitein G. H. Vos op eene behendige wijze nabij onze kolonne gelokt, en door den luitenant G. Bakker en den sergeant van Dongen ontwapend en gevat; laatstgenoemde kreeg evenwel bij eene daarbij plaats hebbende worsteling met Goesti Doela, ten gevolge waarvan deze werd afgemaakt, drie weinig gevaarlijke krissteken.

Dagelijks doorloopen onze patrouilles thans nog de streken langs den Riam Kanan, en hoewel zij sedert nergens ontmoetingen met den vijand hadden, bewijzen nogtans verscheidene ontvolkte kampongs en in de verte vlugtende kleine benden opstandelingen, dat dit terrein voortdurend door onze troepen moet worden doorzocht om nieuwe herzamelingen te voorkomen.

Riam Kiwa.

Ook uit Pengaron waren den kommandant der troepen in de Zuid en Ooster-afdeeling van Borneo, in het begin van September berigten toegekomen; dat hadji Sambas met Antasari vereenigd, eenen aanval op ons établissement aldaar wilden beproeven, doch de vijand scheen dit besluit niet te verwezenlijken, en hield zich slechts verspreid in den omtrek op.

Toen echter, op den 9den September jl. de korporaal Voigtländer, met 8 inlandsche militairen van het 9de bataillon, ter escortering van een convooi vivres naar Baleh vertrok, schenen de opstandelingen zich te Soengie Besar vereenigd te hebben om dit convooi op te ligten, zoodat toen onze praauwen ter hoogte van die kampong kwamen, er een paar schoten op werden gelost, welke, toen niettemin op last van genoemden korporaal de togt werd voortgezet, gevolgd werden door een salvo uit p. m. 30 geweren.

De korporaal Voigtländer debarkeerde daarop met zijne manschappen op den regter rivier-oever en beantwoordde het vijandelijke vuur, terwijl hij onze roeijers, die over boord waren gesprongen en zich achter een der praauwen hadden verscholen, door bedreigingen gelastte de afdrijvende vaartuigen weder te bemannen.

De vijand werd inmiddels stouter en nestelde zich stroomopwaarts ook op den regter oever en op een midden in de rivier gelegen zandplaat, waardoor de doortogt naar Baleh afgesloten werd.

De korporaal moest alsnu, nadat hij zijne praauwen verzameld en ook te vergeefs gepoogd had den vijand met geweervuur te verdrijven, wegens gebrek aan meerdere patronen en het verlies van één gesneuvelde en één gewonde den terugtogt naar Pengaron aannemen.

Den daarop volgenden dag, 10 September, werd eene patrouille uit Pengaron onder den adjudant onderofficier Middendorp tot verdrijving dezer benden naar Soengie Besar afgezonden, doch deze vond geen spoor meer van dien vijand.

Sedert zwerven de opstandelingen in die streken in kleine rooverbenden van 10 tot 15 man steeds rond, zonder dat het onze patrouilles kan gelukken, deze bij onze nadering steeds vlugtende vijanden te achterhalen.

Door den luitenant F. P. Cavaljé werden echter met eene patrouille naar Pingoeang op den 18den September, in eenige door den vijand op zijne nadering ontruimde huizen, eene hoeveelheid wapens, kruid en lood gevonden, en nabij Soengie Pinang, eene eveneens verlaten vijandelijke versterking opgeruimd, terwijl een door die patrouille gemaakte gevangene berigtte dat een der hoofden van den opstand zich met 50 kwaadwilligen te Mangkilan Darat ophield.

Eene onder den kapitein L. J. W. Benschop op den 22sten daaraanvolgende derwaarts vertrokken patrouille, keerde echter, door onkunde of onwil van den gids, onverrigter zake terug, terwijl eene door dienzelfden officier op den 8sten October verrigtte patrouille uit Pengaron naar Walinkin Darat, waar zich de opstandeling Doerachman met gevolg zoude ophouden, evenmin eene ontmoeting met den vijand ten gevolge had, daar die kampong geheel verlaten werd gevonden.

Tanah Laut.

Hier liep reeds sedert langen tijd het gerucht van eenen voorgenomen aanval op een onzer versterkingen; de post kommandanten waren dus gewaarschuwd, zoo dat, toen in den morgen van den 6den September onze versterking te Ratoe Tongko, door een op 350 man geschatte bende onder hadji Boeiasin en Doraib van drie zijden werd aangevallen, de bezetting gereed stond den vijand krachtdadig te ontvangen. Bij dezen aanval liet men onder anderen eene troep van 50 muitelingen onder pembakkel Doeraib, tot op 50 pas van een der bastions naderen als wanneer een kartetschot en een goed aangebragt geweervuur die troep in groote verwarring met achterlating van één doode, deed uit een stuiven.

Gedurenden de daarop volgenden nacht, werd de bezetting alleen door een aanhoudend geschreeuw verontrust, en den volgenden dag onze versterking hevig, doch zonder nadeel voor de bezetting beschoten. Toen de vijand zich echter tegen den middag in een der nabij gelegen huizen wilde nestelen en versterken, en ons kanonvuur hem dit niet konde beletten, deed de luitenant E. Perné met 24 vrijwilligers eenen uitval, joeg de muitelingen met achterlating van wapens op de vlugt, verbrandde het huis en doorzocht verder den omtrek, zonder meerder vijanden te ontmoeten.

Het den volgenden dag terugkeerende kampongs-volk, dat op de nadering der muitelingen gevlugt was, vond vele bloedsporen in den omtrek der benting, zoodat ons vuur niet zonder uitwerking was gebleven.

Na dezen aanval hebben er in de Tanah Laut geene verzamelingen van groote benden opstandelingen meer plaats gehad, hoewel onze partrouilles, welke onvermoeid die streek doorkruisten, menigmaal beschoten werden en op kleine versterkingen stuitten.

Onder de daarbij bijna dagelijks gegeven bewijzen van moed en beleid, verdient vooral het volgende vermelding.

De inlandsche sergeant Sadejo op den 16den September, met 15 bajonetten ter escortering van goederen van Plei-ari naar Tatirn Taras gezonden, stuitte bij Brandis op 4 kleine vijandelijke versterkingen, die goed verdedigd werden. Hij beproefde deze te bestormen, doch de vele ranjoes maakten dit onmogelijk, waarop hij door een goed aangebragt en onderhouden geweervuur den vijand tot den aftogt dwong en vervolgens zijne marsch naar Totian Tares voortzette. De inlandsche sergeant Dietoyodo, welke denzelfden dag eveneens met 15 man van uit Tatian Taras Sadejo te gemoet was gegaan, had een paar uur vroeger op diezelfde versterkingen gestooten, doch was door het krijgen van vier gewonden genoodzaakt geworden terug te keeren.

Den volgenden dag (17 September) rukte sergeant Sadejo met zijne patronille, versterkt door 19 man onder den sergeant Kramer naar Plei-ari terug; beide onder-officieren trokken de weder door den vijand bezette positie om, noodzaakten de muitelingen met achterlating van eenige wapens, vivres en goederen hun heil in de vlugt te zoeken en vernielden hunne versterkingen.

Alles kenmerkt verder in de Tanah-Laut, dat de vijandelijke magt zich weder, in afwachting van eene gelegenheid om ons met voordeel aan te vallen, in de bosschen langs het zuider zeestrand heeft teruggetrokken.

In het laatst van September kwam echter de vorst van Pegattan, ingevolge zijne aan den gouvernements commissaris gedane belofte, met 500 man boeginesche hulptroepen te Tabanio, aan wien werd opgedragen om in bovenbedoelde zuiderlijke bosch- en moerasachtige streken te ageren, waartoe hij zich den 3den October met een gedeelte zijner magt en den civielen gezaghebber naar Plei-ari begaf, om ter zake met den millitairen kommandant, den kapitein L. B. Paternostre de Montlion, het noodige te bespreken. Hierbij werd overeengekomen, dat de troepen van dezen vorst geheel op zich zelven, doch in verband met onze troepen, in twee kolonnen zouden ageren, als eene onder zijne eigene bevelen naar Assem-Assem en van daar westwaarts en de 2de gelijktijdig van uit Batoe Tongko oostwaarts, terwijl uit Plei-ari met eenige troepen, versterkt door goedgezinde kampong-bewoners eene beweging naar het zuiden zoude worden ondernomen, waardoor de muitelingen van allen kanten zullen worden ingesloten. Het resultaat dezer operatie is echter nog niet bekend.

Intusschen zijn eenige door de opstandelingen tot opruijing van het volk uitgezonden zendelingen opgevat, en keerden vele gevlugte huisgezinnen uit de bosschen naar hunne kampongs terug, terwijl eene, den 15den October onder luitenant Prinsen tot boven Soengei Boeloc, langs een tot nog toe onbekend pad, uitgezonden patrouille, verscheidene goed gevulde padi schuren en łte Dapat-toca een paar verlaten versterkingen van den vijand vernielde.

Amandit.

Na den laatsten verradelijken aanval van de bewoners van Soengei Koedong op een onzer patrouilles werd dagelijks in die rigting en oostelijk gepatrouilleerd.

Daar er geruchten liepen, dat de opstandelingen zich te Goenong Madang (2¼ ure marcherens noord oostwaarts van Amawang) wilden versterken, rukte de 2de luitenant A. de Brauw den 3den September met 30 bajonetten langs de kampongs Karang-Djawa en Ambaraij derwaarts. Aan den voet des heuvels Madang gekomen, vlugtte een vijandelijke voorpost naar den top, van waar een hevig geschreeuw de aanwezigheid eener bende muitelingen verraadde.

De in tirailleur verspreide voortroep beklom onmiddelijk in den loop-pas de steile, begroeide helling, doch stuitte op het plateau onverwachts op eene redoute, waaruit een hevig geweervuur onmiddelijk 4 man buiten gevecht stelde. Zonder weifelen bestormde nu de luitenant A. de Brauw met zijne manschappen de benting, met het gunstige gevolg, dat de vijand door deze onverschrokken handeling in allerijl over de palissaden vlugtte en de sterkte in onze handen viel.

Over geen genoegzaam aantal manschappen kunnende beschikken om deze, uit een dubbelde rij, 3 el hooge, palissaden bestaande versterking, waarvan de achterface echter nog onvoltooid was, te kunnen slechten, keerde de luitenant A. de Brauw naar Amawang terug en rukte hij den volgenden morgen [4 September] op last van den militairen kommandant aldaar, kapitein J. Koch met 32 bajonetten, 1 mortier en 21 kettinggangers op nieuw naar Goenong Madang, om die versterking te vernielen. Deze was echter gedurende den nacht op nieuw bezet en geheel voltooid, zoodat de onzen weder met een hevig geweervuur werden ontvangen. Onze manschappen, op 150 pas van de versterking en tirailleur opgesteld, openden nu hun vuur, en na eenige echter weinig uitwerking doende worpen uit den mor-

tier, werd tot tweemaal toe vergeefs gestormd, waarbij de luitenant A. de Brauw moedig doorging, doch met 9 der zijnen [meestal Europeanen] gewond werd. Onze troepen werden daarop op 50 pas van de benting bedekt opgesteld en schoten alles neder wat zich boven de palissaden vertoonde, terwijl middelerwijl om versterking naar Amawang werd gezonden.

Des avonds ten 5½ uur kwam de luitenant Smagge echter met slechts 12 man versterking opdagen, dewijl men te Amawang zelf voor eenen aanval vreesde en dien post alzoo niet meer konde ontblooten, zoodat men nu wel tot den terugtogt op Amawang moest besluiten.

Onmiddelijk nadat de kommandant der troepen in de Zuid en Oosterafdeeling van Borneo hiervan kennis bekwam, zond hij per gouvernements stoomvaartuig *Bennett* de 1ste luitenant K. W. H. de Coenens met 75 man [waarvan de helft Europeanen] van het 13de bataillon tot versterking naar Amawang, waar deze den 11den September aankwamen, terwijl aldaar den vorigen dag reeds de luitenant D. M. Ferwerda met een adjudant-onderoffic. dd. offic. en 50 man, door den militairen kommandant in het Amoenthaijsche op eigen gezag afgezonden, waren aangekomen, zoodat de kapitein J. Koch den 13den met eene kolonne 120 bajonetten, een 3pdr. en een mortier, naar Goenong Madang konde uitrukken en nog 10 man te Amawang achterlaten, om eenen verwachten aanval op die sterkte te kunnen afweren.

Langs eenen anderen dan den door den luitenant A. de Brauw gevolgden weg kwam men te 10½ ure voor de oosterface der redoute, de mortier benevens het kanon van 3 pd. werden hier in batterij gesteld, doch openden hun vuur met weinig gevolg nu de kogels van den laatstgenoemden vuurmond de palissaden niet konden vernielen.

Eene omtrekkende beweging door den luitenant K. W. H. de Coenens met 30 man regts naar de noorder — en door den luitenant D. M. Ferwerda met 25 man links naar de zuiderface der redoute, bleef evenens zonder gevolg. Beide deze detachementen vereenigden zich nu aan die zijde der redoute, waarop ons artillerie-vuur niet gerigt was, en werden derhalve, nu bovendien ook alle pogingen om bres te schieten door het breken van het kanon-affuit moesten worden gestaakt, met de hoofdwacht onverrigter zake naar Amawang terug getrokken.

De majoor C. A. Schuak alsnu met het bevel der kolonne tegen Goenong Madang belast, vertrok met den kapitein W. B. Graas, de luitenant C. H. G. Hamming en 50 bajonetten van het 9e bataillon, zoomede de kapitein der artillerie E. K. Brands met een houwitser van Bandjermasin naar Amawang, met last om, indien hij de versterking niet met behulp van stormladders zoude kunnen vermeesteren, te trachten door middel van stormzakken eenige palissaden te doen springen, dan wel den vijand door insluiting tot de overgaaf te dwingen. Voor de aankomst van dezen hoofdofficier te Amawang was echter de kapitein J. Koch om het geleden echec te herstellen, in den morgen van den 18den September, na nog 45 man en een houwitser uit het Amonthaijsche ter versterking te hebben verkregen, met 195 bajonetten, 1 houwitser; 1 kanon van 3 pd. en een mortier nogmaals naar Goenong Madang opgerukt. Op 400 pas van die redoute werden de drie vuurmonden in batterij gesteld, en de luitenant T. M. Verspijck met 59 bajonetten regts af ter omtrekking gezonden, om bij het ontstaan van eene bres terstond tot de bestorming over te gaan, terwijl de kapitein H. C. L. Weijtingh met den luitenant D M. Ferwerda en 40 bajonetten tot hetzelfde doel links afgingen.

Te 10¾ ure werden door de voor de versterking gebleven hoofdtroep, de schoten van de beide omtrekkende detachementen gehoord, doch te 11½ kreeg de kapitein J. Koch, van dezen tijding dat zoo lang er geen bres gemaakt was, en dit wilde met het mede gebragte ligte geschut almede niet gelukken, aan eene bestorming niet te denken viel, en dat ook ons geweervuur tegen den goedgedekten vijand niets vermogt.

Eenige oogenblikken later werd het berigt gebragt, dat de luitenant T. M. Verspijck, die tot op 30 pas van de redoute was doorgedrongen, door twee schoten zwaar gewond was, en ook een Europeaan en een inlander van zijn detachement buiten gevecht waren gesteld. Beide de omgetrokken detachementen werden nu teruggeroepen, en de luitenant K. W. H. de Coenens met den houwitser, en het kanon van 3 pd. tot op 280 pas van de vijandelijke versterking vooruit gezonden, om van daar nog eene poging tot bresschieten te bewerkstelligen.

Gedurende dit vuur sneuvelde de kapt. J. Koch, die de stukken gevolgd was, door een kogel in de borst getroffen, terwijl op hetzelfde oogenblik de korporaal der artillerie aan het been werd gewond.

Het vuur dezer stukken zonder eenige merkbare uitwerking blijvende, en de munitie alzoo grootendeels verbruikt zijnde, werd door den kapitein H. C. L. Weijtingh, die alsnu het bevel op zich had genomen, alweder de terugtogt naar Amawang aangenomen, waar de kolonne tegen den avond aankwam.

Den 20sten Sept. kwam de majoor C. A. Schuak, met de boven opgegeven versterking te Amawang, en rukte, wijl gebrek aan koelies zijne dadelijke opmarsch derwaarts vertraagde, den 22sten met 194 bajonetten, 1 kanon van 3 pd., een houwitser en 1 coehoornmortier, almede naar Goenong Madang op. Na eene schermutseling aan den voet van den berg, waarbij een Europ. fuselier sneuvelde en een inlandsch fuselier verwond werd, betrok men op 400 pas der versterking een bivouac, en besteedde het overige van dien dag tot het doen van patrouilles en verkenningen, het vullen van zandzakken, maken van fascines en schanskorven en het nemen van de noodige veiligheidsmaatregelen.

De kapitein W. B. Graas met de luitenant C. J. G. Hamming en 50 man nam hierbij positie aan de oostzijde der versterking.

Om 8 uur s' avonds begon men met op 250 pas van de versterking eene batterij van fascines en zandzakken optewerpen, waarin het medegevoerde kanon en de houwitser werden opgesteld, terwijl de mortier, welke op die korte afstand niet wel te gebruiken was, in het bivouac bleef.

Des nachts belette kapitein W. B. Graas een vijandelijk convooi de vijandelijke bezetting van vivres te voorzien, en werden den 23sten 's morgens, 2 pelotons ieder van 40 bajonetten oost- en westwaarts, onder bevel van den kapitein H. C. L. Weijtingh en de 1ste luitenant Beijens afgezonden, met last zich met den kapitein Graas in verbinding te stellen en zoo mogelijk de benting van alle zijden in te sluiten.

Het vuur der batterij had inmiddels tegen de 4 dubbelde en sterke palisadering weinig uitwerking, zoodat de majoor C. A. Schuak, het vruchtelooze der poging om bres te schieten en dien tengevolge ook van eene bestorming inziende, besloot tot eene digtere insluiting zijne toevlugt te nemen, waarbij echter de kapitein W. B. Graas, nagenoeg op dezelfde plaats als vroeger de luitenant Verspijck een geweerschot in den bovenarm ontving, de luitenant C. J. G. Hamming sneuvelde en 3 inlandsche fuseliers buiten gevecht werden gesteld.

Te 11 ure in den avond van den 23sten September werd uit de benting een hevig lila- en geweervuur op de detachementen Weijtingh en de Coenens gelost, en des nachts om 3 ure de troepen van laatstgenoemd officier gealarmeerd, door dat een 50 tal uit de versterking getrokken muitelingen, eenige soldaten ontdekten die slechts 20 pas daarvan verwijderd eene gedekte stelling voor ons geschut opwierpen. Nadat deze vijanden in hunne versterking waren teruggetrokken, openden zij tot 4½ uur in den morgen hun vuur op de onzen; daarna werd alles stil en ontdekte de sergeant Egger oft, die met eenige Europesche fuseliers de benting bekropen had, dat deze te 5 uur geheel ontruimd was. Slechts een lijk werd daarin gevonden, doch onderscheidene bloedsporen getuizden dat enkele granaten uitwerking hadden gehad.

Deze daarna geheel vernielde benting vormde een vierkante redoute van 21 pas zijde, en zamengesteld uit 4 rijen palissaden, waarvan de buitenste op één el afstand van de volgende rij geplaatst, terwijl de tusschenruimte met grond aangevuld was; dezelve was geblindeerd met drie lagen zware boomstammen, en had tot ingang maar ééne opening waardoor men slechts kruipende kon komen.

De patrouilles, die daarna nog van tijd tot uit Amawang den omtrek doorkruisen, vinden alle kampongs weder bewoond en rustig, en blijkt het meer en meer, dat de opstandelingen zich naar het noorden, langs de Balangan-rivier in hunne versterkte positie te Batoe Mandi hebben teruggetrokken.

Amoenthaij.

Na het ontzet van Tabalong door de kolonne Eichelberg, marcheerde de luitenant K. T. A. van Emde, met den luitenant T. M. Verspijck en 100 bajonetten naar Bingkau kaltan, alwaar de kolonne van den majoor C. F. Koch zich toen ophield, ten einde zich met deze in verbinding te stellen, waarna hij met zijne kolonne den 4den September te Talong terug keerde en, hoewel geene ontmoeting met den vijand gehad hebbende, toch allen lof verdient over de wijze waarop hij door een geheel onbekend terrein en door de zwaarste hindernissen zich eenen weg gebaand heeft.

Den 5den en 12den September daaropvolgende keerde de kolonne van Emde, bij gedeelten naar Amonthaij terug en bleef de kapitein K. S. B. Eichelberg het militaire-kommando te Tabalong voeren.

In het Amonthaijsche werden door verscheidene Hadjies intusschen geene middelen gespaard om onze posten door verraad af te loopen, en in het begin van September werd een complot gevormd, dat zich op zekeren vrijdag avond in de nabij de versterking te Amonthaij gelegen messigit vereenigde om na de godsdienstoefening onze post binnen te sluipen en de geheele bezetting te vermoorden.

De vreesder aanvoerders verijdelde echter de uitvoering daarvan, en gelukte het den kapitein H. W. van Oijen, reeds den 14den September de hoofdaanleggers van hetzelve, de Panghoeloes Doelatih en Djalaloedin te doen arresteren, en van deze al spoedig de namen der overige deelhebbers (meest alle hadjies), die meerendeels nabij Amonthaij te Songie Malang wonen te vernemen. In den morgen van den 15den September rukte daarop eene patrouille van 60 bajonetten onder de luitenant K. F. A. van Emde, jonkh. J. H. C. van der Wijck en T. M. Verspijck, (den 18den daaropvolgende bij Goenong Madang zwaar gewond, zie boven) naar die plaats om zich van de gegrondheid van dit berigt te overtuigen, en eenen zich aldaar bevindende hadjie Abdullah, die volgens geruchten in een der tegen ons geleverde gevechten een kogelschot zoude hebben bekomen, naar Amonthaij over te voeren.

Na de woning van dezen hadjie aan de eene zijde door den luitenant van der Wijck, en aan de andere door den luitenant Verspijck met hunne manschappen te hebben doen omsingelen, trad de luitenant van Emde met 15 man het huis in en vond aldaar den voornoemden hadjie met nog 19 andere gewapende personen, maakte deze met den last van den assistent-resident, kapitein H. W. van Oijen bekend, en liet den hadjie door eenige kettinggangers in een tandoe naar buiten dragen.

In de voorgallerij komende, sprak de hadjie eenige onverstaanbare woorden tot de andere hem omringende personen; die onmiddelijk op den luitenant K. F. A. van Emde aanvielen.

Een gevecht op leven en dood volgde hierop, en toen het den luitenant T. M. Verspijck, die onmiddelijk met eenige manschappen toeschoot, gelukte den luitenant. van Emde te bevrijden, was deze reeds door twee klewanghouwen, twee kogelschoten en vijf krissteken doodelijk getroffen.

Na nog eene korte doch hevige worsteling, getuigden 20 lijken dat het verraad door onze soldaten gewroken was; niet een der muitelingen was het ontkomen.

Een inlandsch hoornblazer sneuvelde hierbij, terwijl ook de luitenant T. M. Verspijck met nog 8 mindere militairen en kettinggangers, min of meer verwond waren.

Terwijl de patrouille zich tot vertrekken gereed maakte, vielen 4 vrouwen, die door een inlandsch fuselier in eene zijkamer bewaakt werden, eensklaps met krissen gewapend op dezen aan, en bragten hem op een afschuwelijke wijs om het leven; op het zien hiervan was de woede onzer soldaten niet meer te bedwingen en werden ook deze vrouwen nedergeschoten.

Den 20sten September overleed te Amoenthaij de luitenant K. F. A. van Emde aan zijne op den 15den te voren bekomen talrijke wonden.

De tijdingen van het geleden échec te Goenong Madang noopten den militairen kommandant van het Amoenthaijsche, daarna zooveel mogelijk versterking naar Amawang te dirigeren, en in Amoenthaij en Alleij de bezettingen onzer posten tot het hoognoodzakelijkste te verminderen.

De vijand hiervan door zijne spionnen al spoedig onderrigt, maakte van onze tijdelijke zwakte ook onmiddelijk gebruik om zich op enkele punten te verzamelen, de goedgezinde bevolking te plunderen en zich te Batoe Manke (gelegen op den landweg tusschen Lampehong en Barabei-ie) eene sterkte te bouwen, waar zich volgens berigten een 500 tal muitelingen verzamelde. Den 22sten September vielen deze in de ons toegedane kompong Mendingin, waarvan de bevolking eerst wederstand bood, een 5 tal muitelingen doodde en acht anderen verwondde, doch door de overmagt overmand, ten laatste in de bosschen vlugtte. Het getrouwe kamponghoofd werd daarbij gewond en gevangen genomen, en zijne zonen, waarvan er twee mede zwaar gewond waren, verkregen en verzochten bescherming in onze versterking te Barabei-ie. Dit weêrstand-bieden der kamponglieden aan de muitelingen mag wel als een gunstig verschijnsel worden aangemerkt, en bewijst derhalve afdoende dat ook zij den opstand moede worden.

Op den 2den October kreeg de majoor G. M. Verspijck te Bandjermasin de tijdingen uit het Amoenthaijsche, loopende tot 28 September, volgens welke zich tusschen Amoenthaij en Kloewa een zeshonderdtal muitelingen onder Antasari zouden bevinden, die de bezetting van laatstgenoemde plaats afgesneden hielden, dat er vier vijandelijke sterkten langs de Balangan rivier waren opgeworpen, en de vijand alles in het werk stelde om Batoe Mandi onneembaar te maken.

De majoor C. A. Schuak had inmiddels na den val van Goenong Madang, den luitenant K. W. H. de Coenens met een houwitser en een gedeelte zijner troepen naar Barabei-ie gedirigeerd, en was met het overige gedeelte naar Amoenthaij getrokken, van waar hij na de noodige inligtingen ingewonnen te hebben met den kapitein der artillerie E. K. Brands naar Bandjermasin terugkeerde, om over de verdere operatien met den kommandant der troepen in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo nader in overleg te treden; deze laatste begaf zich echter daarop zelf, na het militair kommandement ter hoofdplaatse op den majoor C. A. Schuak te hebben overgedragen, op den 4den October naar Amoenthaij, om tijdelijk de leiding der operatien in die streken op zich te nemen.

Inmiddels werd van uit onze versterking te Amoenthaij op den 29sten September onder den kapitein H. W. van Oijen eenen verkenningstogt naar Lampehong gemaakt, waarbij men geen vijanden ontmoette, en rukte den daarop volgenden dag de 1ste luitenant J. L. K. Beijens met 80 bajonetten en een mortier tot ontzet van onzen regent, Radin Aadi Pati te Kloewa, uit. Daar aankomende vernam men, dat de aanval der muitelingen reeds met een verlies van 15 dooden die zij achterlieten, was afgeslagen, waarop de 1ste luitenant Beijens den 1sten October naar Benoea Lawas marcheerde, waar men eene groote versterking vond, die op nadering onzer kolonne door den vijand was verlaten. De geheele vernieling van deze versterking moest echter tot den volgenden dag worden uitgesteld, en werd door eene patrouille met de noodige koelies van uit Kloewa, waar de kolonne intusschen was teruggekeerd, bewerkstelligd. Hierbij maakte men nog eenige muitelingen gevangen, die, onbekend met de vlugt der bezetting, vivres in de benting wilden brengen.

Na den 4den October de omstreken van Kloewa nog doorzocht te hebben, keerde deze kolonne op den 5den October weder naar Amoenthaij terug.

De majoor G. M. Verspijck was hier in den nacht van den 5den October aangekomen, en nam den volgenden dag reeds de hierna vermelde disposities. Eene kolonne onder den kapitein K. W. van Oijen, sterk 160 man met 1 houwitser en mortier, zoude op den 7den October langs de Balangan rivier oprukken, aldaar den vijand verdrijven en zijne versterkingen nemen tot Mocara Pitap, alwaar volgens berigten de terugtogtsweg van de vijandelijke bezetting van Batoe Mandi uitkwam. Van hieruit moest de kolonne van Oijen deze versterking in den rug aantasten, terwijl gelijktijdig eene kolonne van 130 man en een houwitser onder den kapitein B. H. Rhode van uit Barabei-ie de aanval in het front zoude bewerkstelligen.

De kolonne van Oijen vertrok daarop den 7den October en werd op dien dag onophoudelijk door flankvuren verontrust, waardoor echter alleen het districtshoofd van Balangan verwond werd.

Den volgenden dag werden te Soengeij Doewa twee versterkingen stormenderhand genomen, waarbij de kolonne twee gesneuvelden en vier gewonden bekwam. Omstreeks 12 ure stiet men op eene uitmuntend gelegene versterking van 150 pas lengte en 60 breedte, aan de achterzijde tegen een soengei aangeleund.

Terwijl de kapitein K. van der Heijden links omtrok en een detachement de Soengei overging, om den vijand in den rug te vallen, bestormde de kapitein van Oijen de sterkte in het front. De vijand, die over de Soengei vlugtte en daardoor het bovenbedoelde detachement onder den adjudant-onderofficier, dienstdoende officier van Puffelen opgevangen werd, wendde zich daarop regts en kwam zoo onder het vuur van het detachement van den kapitein van der Heijden en bekwam daarbij 15 dooden. Ook nader bleek het, dat het granaatvuur in de benting goede uitwerking gehad had, uitwijzens een daargevonden lijk en talrijke bloedsporen.

Den volgenden dag kon de kolonne door den zwaar verhakten weg en het vijandelijk vuur niet verder dan kampong Laijang komen, waar eene versterking na eenige goede granaatworpen stormenderhand werd genomen en de luitenant J. H. Hojel met nog 5 man door ranjoes werden verwond.

Den 10den October bereikte men onder een aanhoudend vuur van den vijand, dat ons echter slechts 2 gewonden kostte, waaronder echter de gids doodelijk, de verlaten kampong Pringien, van waar de kapitein K. van der Heijden nog denzelfden dag met 75 man en de mortier naar Moeara Pitap doormarcheerde. Ook vond men daar alles verlaten en alzoo geen gids voor den togt naar Batoe Mandi. De kapitein H. W. van Oijen vereenigde daarna zijne kolonne weder te Pringien en besloot, daar hij geene inlichtingen omtrent den weg van Moeara Pitap naar Batoe Mandi konde erlangen, naar Lampehong terug te keeren, en van daaruit over Mentimen, Batoe Mandi aantevallen.

De majoor G. M. Verspijck hiermede in wetenschap gesteld, gelaste daarop den kapitein B. H. Rhode te zorgen met zijne kolonne den 13den voor Batoe Mandi te zijn, ten einde aldaar gelijktijdig met de kolonne van Oijen aan te vallen.

Deze laatste kwam den 11den te Lampehong, doch kon, daar de geheele weg door een zware 150 pas breede versperring onbruikbaar was gemaakt, en men zich dus een nieuwen weg door het bosch moest kappen, den 12den de kampong Mentimen niet bereiken.

Na bijna bovenmenschelijke inspanning en de grootste vermoeijenissen en ontberingen, gelukte het echter den 13den tot aan Batoe Mandi door te dringen, waar de kolonne te 3½ uur aankomende, de benting, die een paar uur te voren door de kolonne Rhode bestormd was, reeds door onze troepen bezet vond.

Na den val van Batoe Mandi, waarvan nog geene omstan-

dige berigten zijn ontvangen, keerde de majoor G. M. Verspijck naar Bandjermasin terug, alwaar hij den 16den October aankwam, en alles rustig vond, hoewel er geruchten van eenen aanval op die plaats door pangerang Moeda geloopen hadden.

Kapoeas en *Kahaijan.*

In deze streken blijft steeds de meeste rust heerschen; de bevolking vestigt zich meer en meer in de nabijheid onzer versterkingen en outtrekt zich aan den invloed der oproerstokers; nu en dan werden hier arrestatien gedaan van personen, welke tot de mijn van Kalangen hebben behoord.

Barito.

Ook de Barito-rivier schijnt geheel door de muitelingen verlaten te zijn, en door geene rooverijen meer onveilig gemaakt te worden.

Sampit.

Hier heerscht steeds de beste rust, en is niets meldingwaardigs voorgevallen.

Koeteij.

De verhouding van dit rijk tot het gouvernement blijft steeds goed en de sulthan maakt eene gunstige uitzondering op de meeste vorsten der overige rijkjes van de oostkust, die allen, hoewel niet openlijk, den vijand min of meer door het invoeren van wapens en munitien ondersteunen, of althans dien invoer door hunne onderdanen niet weten te beletten.

Den 10den October kwam te Bandjermasin aan Z. M. schoener *Rembang*, welk vaartuig alsnu spoedig naar Koeteij zal vertrekken tot bescherming der aldaar te ontginnen steenkolenmijnen.

Op den 22sten October zou ter hoofdplaatse Bandjermasin de executie plaats vinden van door den krijgsraad te velde veroordeelde muitelingen, schuldig aan den aanval op Schans van Thuijll en Bandjermasin op den 26sten Augustus jl. Drie pembekkels zullen gehangen; terwijl 27, na de straf van 40 rietslagen te hebben ondergaan, tot dwangarbeid veroordeeld naar Batavia zullen opgezonden worden.

Bij het vertrek van het stoomvaartuig *Java* blijkt dus, dat, dank zij weder de voortdurende ijver en inspanning en het moedige gedrag onzer troepen, de zaken in de zuid- en ooster-afdeeling van Borneo eene zoo gunstige wending hebben genomen, als men maar eenigzins konde hopen.

Madioen. — In den hoogen ouderdom van ruim 100 jaren, [104 volgens de javaansche tijd-rekening] is overleden, de inlander Mohamad Besari, tot in 1854 hoofd van de vrije priester-dessa Bandjarsari-koelon, district Oeteran, in welke betrekking hij toen door zijnen zoon is opgevolgd.

Hij maakte gedurende zijn leven twee malen de bedevaartreis naar Mekka, en was tot aan zijne laatste oogenblikken in het bezit van zijne verstandelijke vermogens.

Alhoewel overigens gezond, miste hij in het laatste tiental jaren zijns levens het gebruik zijner beenen, door verzwakking en verlamming dier ledematen.

Celebes en Onderhoorigheden. Herhaaldelijk werden pogingen tot brandstichting gedaan. Het gevolg daarvan was, dat te Bantoa, Alloe en Kaba 12 huizen afbrandden en veel padi te loor ging. Zucht tot stelen scheen de drijfveer dezer euveldaden te zijn. Ook hadden onderscheidene amok-partijen plaats, ten gevolge waarvan 10 personen vermoord en 9 verwond werden.

Gedurende de eerste helft van deze maand werden te Sindjai 41 praauwen uit- en 35 praauwen ingeklaard. Te Saleijer in de geheele maand 67 praauwen in- en 121 uitgeklaard. Te Pangalassiang werd eene te Boeloengan (Oostkust van Borneo) te huis behoorende zeeroovers praauw door de bemanning van Z. M. stoomschip *Reijnier Claessen* verbrand; de opvarenden werden aan de justitie overgeleverd. Overigens waren geene zeeroovers ontmoet.

Nog wordt het volgende berigt:

Gouvernements Landen. — Aan onderscheidene hoofden en inlanders zijn geschenken uitgereikt, ter belooning van bewezene diensten bij de jongste expeditien naar Boni.

Afdeeling Noorder-districten. — De hoofden der bergregentschappen hebben zich bereid verklaard, door elk huisgezin 50 koffij boomen per jaar te doen aanplanten, en van de vruchten dier boomen het een derde als belasting aan het gouvernement te leveren.

Ambo Laoeré, neef van den voormaligen leenvorst van Tanette Lapatauw, die sints twee-en-twintig jaren in de Noorder-districten gevestigd was en bij het uitbreken van den jongsten oorlog tegen Boni 's gouvernements gebied heimelijk verliet, is te Makasser vergiffenis komen vragen. Bij wijze van proef is hij weder onder toezigt in de Noorder-districten, bepaaldelijk in het regentschap Talatjoe, met der woon toegelaten.

Afdeeling Sindjai. Onder toezigt van den adsistent-resident ter beschikking, Bakkers, is deze afdeeling opgenomen en in kaart gebragt. Met groote moeite was het hem gelukt eene volkstelling aldaar te bewerkstelligen. Het cijfer der bevolking van dit korteling ingelijfde gewest bedroeg ongeveer 60,000 zielen.

In al de districten was de verkiezing van regenten zonder stoornis afgeloopen.

Leenroerige landen; Boni. — Aroe Oedjoeng is tot rijksbestierder verheven. Aan den doeloeng van Lamoeroe is vergunning verleend om te Makasser vergiffenis te komen vragen, onder voorwaarde dat de twee zich nog in Lamoeroe bevindende Javaansche soldaten (deserteurs) gelijktijdig of vooraf worden uitgeleverd,

Tanette. — De leenvorstin keerde den 16den September van Makasser naar haar rijk terug. Er zal eene kommissie ingesteld worden tot regeling der grensscheiding tusschen dit rijk en Barroe. Aan den vroegeren echtgenoot der leenvorstin, Datoe Bakka, is op zijn verzoek onder zekere voorwaarden vergiffenis geschonken, Deze persoon is vervolgens den 25sten September per kruisboot van Makasser naar Soppeng teruggekeerd.

Bondgenootschappelijke landen. Goa. — Op uitnoodiging van den vorst heeft de gouverneur van Celebes den 10den September deelgenomen aan eene ter zijner eere gehoudene jagt. Een aantal officieren, ambtenaren en particulieren, benevens eene menigte prinsen waren hierbij tegenwoordig.

Sonrabani. — Door de vorstin zijn de, aan den gewezen vorst J. Pataoe, thans te Sidenring woonachtig, toebehoorende goederen aan dezen teruggegeven.

Toratea. — Alhier is een opstand van wederspannige prinsen uitgebroken tegen den vorst van Laijkan, ten gevolge waarvan in een gevecht vijftig man zijn gedood en eenige kampongs verbrand. Door den gezaghebber der zuiderdistricten is echter deze zaak in der minne geschikt.

Soppeng. — De vorst maakte toebereidselen voor eene reize naar Makasser. La Onrong Datoe Lampoela, vroeger pretendent naar de vorstelijke waardigheid in Soppeng, thans kiesheer in dat rijk, wenscht mede te Makasser een bezoek te komen brengen Ook Ambona Salenke, die zich vroeger steeds als een vijand van het gouvenement deed kennen, had daartoe vergunning verzocht.

Toli Toli. — Door de hoofden is uit eigene beweging eene zeer goede loods opgerigt, om te dienen tot steenkolendepot. — Mede zijn drie aan zeeroovers ontsnapte personen uitgeleverd.

Sumbawa. — Bij den sulthan van Bima is aangedrongen op de vervanging van den Bimaneeschen radja van Reo op het eiland Flores, die zich aan herhaalde nalatigheid in het beschermen der handelaren aldaar heeft schuldig gemaakt.

Amboina (September) — Uitgezonderd de ongeregeldheden op het eiland Ceram, heerschte alom rust en tevredenheid. Het weder was droog. Er viel slechts van tijd tot tijd regen. Op de gezondheidstoestand viel niets aan te merken. De gouverneur had zich den 15den naar Ternate begeven, vergezeld van den adsistent-resident P. van der Crab. en keerde den 20sten ter hoofdplaats Amboina terug. Op de terugreis werd Boeroe bezocht.

Ternate. — In den namiddag van den 19den Augustus ca. te 5½, des avonds te 7 à 7½ en des nachts tegen 1 ure werden te Ternate, Tidore, Dodinga (Halmaheira) en Gani, mede op dit eiland, hevige schokken van aardbeving gevoeld. Op laatstgenoemde plaats zijn zeventien inlandsche huizen ingestort, waarbij echter niemand het leven verloor. Gelijktijdig werden te Batjan schokken waargenomen, die geene schade aanrigtten, doch gepaard gingen van een zwaar onderaardsch geluid.

Nog werd den 27sten Augustus te Ternate en den 5den September te Dodinga eene ligte schok gevoeld. De berg van Ternate heeft gedurende de maand Augustus onophoudelijk, doch in ligten graad rookkolommen uitgeworpen.

Menado. [September.] — Op verschillende plaatsen hebben zich gevallen van hondsdolheid voorgedaan, verscheidene menschen zijn, door aan die ziekte lijdende honden, gebeten. Door de spoedige en doelmatige geneeskudige hulp, door eenige zendelingen verleend, hebben de gewonde personen van de beten tot nog toe geene nadeelige gevolgen ondervonden.

(*J. C.*)

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan
de Redactie,
van
den *Oostpost.*

Mijnheer!

In het nummer 169 van *Soerabayasche Courant* komt een artikeltje voor dat bedoeld schijnt om te dienen als afdoend bewijs dat de schutterij onmisbaar is, en alleen tot eenen zekeren graad van volmaaktheid (*) behoeft te worden gebragt om dezelve in staat te stellen de militaire magt bij afwezigheid te vervangen.

Ik zoude mij niet verledigen met dat artikeltje, dat .... is, te weerspreken, indien het niet ware dat onder de vele .... die daarin voorkomen eene eerste plaats bekleedde de pretentie, van als doelmatig aanteraden het benoemen eener *commissie van deskundigen, onder voorzitting van den dirigerend offic. van gezondheid in de 8e militaire afdeeling op Java* (§) *die, zoo noodig op kosten van den staat, de betrokken persoon zou kunnen verwijzen naar het hospitaal, ten einde met zekerheid te kunnen beslissen of de opgesomde gebreken, indedaad bestaan of slechts voorgewend zijn,* en dat alles *ten einde daardoor zooveel mogelijk het misbruik tegen te gaan van voorgewendde gebreken, waardoor vele geschikte sujetten zich weten te onttrekken aan de verpligting die op hen rust als staatsburgers.*

Wanneer de steller van dat artikeltje in zijn schrijven meer bekendheid had verraden met het bestaande, dan zou men *moeten* komen tot de onderstelling dat kwaadwilligheid hem die regels had in de pen gelegd, ten einde een orde te bezwalken dat volkomen gelijk staat met dat waartoe de door hem als onfeilbaar beschouwde dirigerende en niet dirigerende officieren van gezondheid behooren.

In den inhoud van het stuk vind ik echter aanleiding tot de onderstelling dat de schrijver er van weinig bekend is in de wereld der werkelijkheid, en dit is dan ook het eenigste excus dat er voor hem is uitte denken. Tot zijne informatie diene dus dat ook de schutterij zoo gelukkig is van zich met een offic. van gezd. te zien bedeeld, en dat tot heden, onder die officieren van gezondheid der schutterij nog geen enkele is gevonden die meinëediglijk een logenachtig certificaat afgaf, ten behoeve van gezonde sujetten, noch ook een enkele van wien men mogt onderstellen dat het hem, meer dan eenig ander geneeskundige, zou ontbreken aan de vereischte bekwaamheden om *ware* van *voorgewendde* gebreken te onderkennen.

Of meent men dat de militaire geneeskundige dienst de élite uitmaakt van de faculteit? Dan ....

Hoe men het echter neemt, steller schijnt de schutters een bijzonder talent toe te kennen om de doctor om den tuin te leiden want, de voor het, door hem niet minder als door mij zoo goed geächte, leger aan te werven manschappen worden gekeurd door den garnizoens-doctor, terwijl hij eene geheele commissie met den chef aan het hoofd noodig acht om schutters te keuren.

Maar..

Wat nu aangaat de vrijstelling der geëmploijeerden, bedoeld bij besluit van 13 October 1854 No. 4, ook hierin zweeft de steller in de hooge nevelen. Het personeel van het bedoelde établissement is niet slechts ingedeeld bij ééne brandspuit, maar bij meer dan ééne. En bovendien welk eene.. om het personeel te willen verminderen bij de brandspuiten die zulke goede diensten doen bij gevaren die jaarlijks herhaaldelijk dreigen, ten einde met eenige weinige individuën te vermeerderen eene schutterij, die, ik wil volstrekt niet beweren dat zij overbodig is, maar nu toch sedert meer dan 30 jaren geene gelegenheid heeft gehad hare diensten te presteren.

En in dit laatste ligt welligt juist de reden van het weinige animo dat bij de schutterij in de daad bestaat. Hoe menigeen die na het eindigen van den Javaschen oorlog in dienst trad als schutter en, boven de 45 jaren oud zijnde, reeds heeft uitgediend, zag nooit iets anders in die schutterij dan een last, ... dan zooveel verloren tijd!

Dat de schutterij noodig is en toch nog, na zoovele jaren te hebben bestaan, het hoogste punt van volmaaktheid niet heeft bereikt, is iets dat ik niet kan tegenspreken, maar om tot amélioratie te geraken ga men loijaal en met zaakkennis te werk, en niet..

27 *October* 1860. **A. D.**

NB. De met tittels aangevulde regels zijn zoovele weglatingen die ons, hoe gegrond de aanmerkingen mogen zijn, wat al te hard voorkwamen.

(*) *dat is schutterlijke volmaaktheid in zedelijken zin, want in militairen zin wordt dat noodeloos geoordeeld.*

(§) *De beschouwing betreft dus alleen de onvolmaaktheden der Soerabayasche schutterij bij uitsluiting.*

(*Redactie.*)

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Naam van het Schip.*	*den Gezagvoerder.*	*Grootte van 't schip in Lasten.*	*van waar gekomen.*	*wanneer gezeild.*	*welke plaats aangedaan.*	*werwaarts bestemd.*	*Agenten.*
Nov. 9	Nederl.	Wilhelmina Elise.	M. Priebee.	143	Batavia.	30 Oct.	geen	Soerabaija.	Mc Millan Marten & Co.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.	*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar.*
November. 9	Nederlandsche	Mentor.	P. P. Dainker.	Nederl. via Pasoeroean.

In lading en in reparatie liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Bestemming.*	*Agenten.*
Nederlandsche	Delftshaven.	Schaap.	In reparatie.	B. Kopersmit & Co.
"	Aegidia en Paulina.	Itz.	Nederland.	" " " "
"	Argus.	J. R. Smit.	Amsterdam.	" " " "
"	Helmers,	A. Ressen.	Onbepaald.	E. Ten Brinck & Co.
"	Stad Gouda.	des Ruelles.	Onbepaald.	" " " " "
"	Prins Fred. der Nederl.	C. C. de Witt.	Onbepaald	Schimmelpenninck & Co.
"	Amazone.	Abbink.	"	" " "
"	Jupiter.	Burggraaf.	Nederland	" " "
"	Jeannette Cornelia.	Verhoeven.	"	" " "
Engelsche	Alegone.	Graij.	Onbepaald.	" " "
"	Fearnot.	Fabritius.	Onbepaald.	B. J. van Eck & CO.
"	Louise Kroonp. v. Zweden.	J. van der Linden.	Nederland.	" " " " " "
Engelsche	Annie Archibald.	John Turneij.	Onbepaald.	J. F. van Leeuwen & Co.
Nederlandsche	Mentor.	P. P. Dainker.	Amsterdam.	P. Kervel & Co.
Hamburgsche	Franz.	F. Catenhusen.	Amurrivier.	" " " "
Pruiss.	von der Heijdt.	Neumann.	Falmouth.	" " " "
Nederlandsche	Bellatrix.	A. P. Sandberg.	Amsterdam.	Fraser Eaton & Co.
Amerik.	Philomela,	Ellms.	America,	" " " "
Engelsche	Orestes.	Gaij.	In lossing.	" " " "
Engelsche	Esther.	T. Osborne.	Europa.	Adam & Co.
Nederlandsche	Billiton.	Ten Zeldam Ganswijk.	Nederland.	Hill Broekman & Co.
Nederlandsche	Joan Melchior Kemper.	Salm.	"	Mc Lennan & Co.
"	Susanne.	Vonik.	"	Mathieu Ebbs Ruys & Co.
"	Salatiga.	H. F. Biesthord.	Rotterdam.	Anemaet & Co.

Marktprijzen.

Suiker *f* 15¾.—
Rijst (carga) *f* 135 @ *f* 145.—
Id. (witte) *f* 165 @ *f* 180.—
Arak *f* 46.—
Olie (klapper) *f* 25.—
Kadjang Matten. *f* 9.—
Rotting *f* 8 @ *f* 9.—
Wisselkoers 102½.—

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag den 11den November 1860.

's Morgens te half negen ure.

Ds. VAN STEEDEN.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST.

Zondag den 11den November 1860.

Eerste H. Dienst te 7 ure.

De Hoogmis te 8½ ure.

Het Lof 's avonds te 6½ ure.

Voor ieder in dit blad voorkomend artikel, hetwelk van geene onderteekening is voorzien, stelt de Redactie zich verantwoordelijk zoolang door haar geen ander schrijver wordt opgegeven.

GEDRUKT BIJ LE ROY & CO TE SOERABAYA.